

اظهار نظر کارشناسی درباره:
**« طرح اصلاح موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور
و انتخاب شهرداران و اصلاحات بعدی آن »**

مقدمه

قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور از پنج فصل تشکیلات، انتخابات (کیفیت انتخابات، شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان، هیئت اجرایی و وظایف آنها، هیئت‌های نظارت و تخلفات)، وظایف شوراها، ترتیب رسیدگی به تخلفات و سایر مقررات تشکیل شده است. مواد اصلاحی جدیدی که نمایندگان محترم مجلس پیشنهاد داده‌اند به غیر از ماده اول، تماماً مربوط به فصل دوم است که به موضوع انتخابات می‌پردازد و به نظر طراحان محترم در اجرا با مشکل مواجه بوده‌اند.

مشخصات طرح

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت:

۲۰۲

بررسی کلیات

- با توجه به ماده (۱۴) سیاست‌های کلی انتخابات ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری که بر « ثبات نسبی قوانین انتخابات در چارچوب سیاست‌های کلی و تغییر ندادن آن برای مدت معتدله، مگر به ضرورت » تأکید دارد، پیشنهاد می‌شود بر اساس آسیب‌شناسی دقیق اصلاح قانون شوراهای اسلامی کشور صورت گیرد. از سوی دیگر در طرح پیشنهادی نمایندگان محترم مجلس برخی مواد سیاست‌های کلی انتخابات (مانند بند «۴-۱۰» و ماده «۱۲» که در ادامه توضیحات لازم داده شده است) لحاظ نشده است.

شماره چاپ:

۲۶۱

تاریخ چاپ:

۱۳۹۵/۶/۲۱

- از آنجا که انتخابات دوره پنجم شوراهای اسلامی شهر و روستا قرار است ۲۹ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۶ برگزار شود و با توجه به آنکه معمولاً ۶ ماه مانده به انتخابات، فرآیند برگزاری آن به طور جدی شروع می‌شود لذا تغییر این مواد ممکن است موجب ایجاد نوعی بی‌ثباتی و تزلزل در قانون را به وجود آورد. همچنین با نگاهی به پیشنهادها مشخص می‌شود که به غیر از ماده (۱) ضرورتی برای اصلاح قانون وجود ندارد و عدم تغییر خللی در روند اجرایی برگزاری انتخابات به وجود نمی‌آورد.

معاونت پژوهش‌های
سیاسی - حقوقی
دفا تر: مطالعات سیاسی
مطالعات حقوقی

- مقدمه علت ارائه طرح را وجود اشکالات ذیل دانسته است، اما در ادامه به این اشکالات نپرداخته است. از این رو مقدمه توجیهی طرح ناقص و دارای ابهام است. به طور کلی مشخص نیست نمایندگان محترم مجلس براساس چه مطالعه و اسناد پشتیبانی، پیشنهاد اصلاح برخی مواد فصل انتخابات قانون شوراها را داده‌اند. همچنین در مقدمه طرح بررسی اشکالات مواد قانون شوراها را به نهادی با عنوان «دبیرخانه نظارت بر قانون انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا» نسبت داده است، اما در قانون شوراها به این نهاد اشاره‌ای نشده و لذا جایگاه قانونی آن مشخص نیست.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۶۰۱۵۰۸۱

- اصلاحیه‌های متعددی که درباره قانون شوراها صورت گرفته دامنه شکلی و محتوایی این قانون را دستخوش تغییر و تحولات گسترده‌ای کرده است. این اصلاحات موجب کاهش انسجام درونی قانون و عدم به هم پیوستگی مواد گردیده است. به شکلی که مواد مکرر و مواد مکرر (۱)، (۲) و (۳) به وجود آمده و حتی شماره مواد نیز به هم ریخته است: (ماده (۱۵) مکرر، ماده (۱۶) مکرر، ماده (۶۷) مکرر، ماده (۶۸) مکرر، ماده (۷۸) مکرر الی ماده (۷۸) مکرر (۶)، ماده (۸۲) مکرر (۱) الی ماده (۸۲) مکرر (۴) و ...).

تاریخ انتشار:

۱۳۹۵/۷/۲۷

بررسی مواد

ماده (۱) طرح پیشنهادی به اصلاح ماده (۳) قانون شوراهای می‌پردازد. در واقع با تجمیع انتخابات ریاست جمهوری با انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا عملاً لحاظ کردن تاریخ‌های قانون فعلی برای تشکیل شوراهای مشکل می‌باشد لذا نمایندگان محترم پیشنهاد تغییر این ماده قانونی را داده‌اند. از آنجا که فرآیند انتخابات رئیس‌جمهور و تشکیل دولت جدید در قانون اساسی تعیین شده لذا منطقی است تشکیل شوراهای نیز با تشکیل دولت هماهنگ شود. اما به دلیل طولانی شدن دوره بین برگزاری انتخابات و تشکیل شوراهای و جلوگیری از دوره فترت بهتر است تشکیل شوراهای زودتر از تشکیل دولت صورت گیرد. از این رو پیشنهاد می‌شود ماده (۳) قانون شوراهای بدین گونه تغییر یابد «دوره شوراهای اسلامی شهر و روستا چهار سال است و حداکثر یک ماه پس از برگزاری انتخابات تشکیل می‌شود. شوراهای قبلی تا تشکیل شوراهای اسلامی شهر و روستای جدید به کار خود ادامه می‌دهند».

با توجه به همزمانی انتخابات شوراهای با ریاست‌جمهوری حذف تبصره ماده (۳) پیشنهاد می‌شود.

ماده (۲) طرح پیشنهادی به اصلاح ماده (۱۷) قانون شوراهای که ناظر بر برگزاری انتخابات الکترونیکی می‌باشد اشاره دارد. براساس ماده پیشنهادی، برگزاری انتخابات رایانه‌ای توسط وزارت کشور منوط به تأیید هیئت مرکزی نظارت است. در این باره باید گفت که مشخص نیست در قانون فعلی که بر هماهنگی با وزارت کشور تأکید دارد چه مشکلی ایجاد شده است که قانونگذار پیشنهاد اصلاح را داده است. این ماده پیشنهادی وزارت کشور را مختار کرده است تمام یا برخی از مراحل مربوط به برگزاری انتخابات را در تمام یا تعدادی از حوزه‌های انتخابیه به صورت رایانه‌ای برگزار نماید. از این رو مشخص نیست که به وزارت کشور چه تکلیفی شده است و در صورت عدم تصویب آیا مشکلی در اجرای قانون پیش می‌آید یا خیر؟ از سوی دیگر ماده (۱۲) سیاست‌های کلی انتخابات ابلاغی مقام معظم رهبری بر «بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در جهت حداکثرسازی شفافیت، سرعت و سلامت در اخذ و شمارش آرا و اعلام نتایج» تأکید دارد. از این رو پیشنهاد می‌شود تکلیف مشابه تبصره «۷» ماده (۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی با تغییر نهاد تأییدکننده نظارت آورده شود. «وزارت کشور موظف است ظرف ۶ ماه از زمان تصویب این قانون نسبت به نوین‌سازی شیوه‌های اخذ رأی و شمارش آرا به منظور دقت، سلامت و نظارت بهتر در اخذ، شمارش و اعلام نتایج و همین طور استانداردسازی صندوق‌های اخذ رأی در حدود اعتبارات مصوب و پس از تأیید هیئت مرکزی نظارت اقدام نماید».

ماده (۳) پیشنهادی آمده با تأیید هیئت نظارت حوزه مربوطه، آرای افرادی که اقدام به خرید و فروش رأی نموده باشند باطل اعلام می‌شود. در ماده فعلی عبارت «که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد» به توصیف آرا می‌پردازد یعنی آرای که از طریق خرید و فروش به دست آمده باطل است، اما با اصلاحی که صورت گرفته و با اضافه شدن عبارت «افراد» بعد از «آرا»، این عبارت توصیف افراد است و این تغییر را ایجاد می‌کند که آرای فردی که از طریق خرید و فروش به دست آمده است در کل حوزه یا در یک صندوق باطل خواهد شد. این در حالی است که در قانون انتخابات ریاست‌جمهوری^۱ و مجلس^۲ فقط آرای که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد جزء آرای باطله محسوب می‌شود. همچنین اگر خود نامزد اقدام به خرید و فروش رأی نکرده باشد ابطال آرای وی بی‌معنی است.

ماده (۵) پیشنهادی به اصلاح ماده (۲۶) قانون شوراهای و استثنا کردن طلاب و معلمان از داشتن کارت پایان خدمت یا معافیت

۱. ماده (۲۵) قانون انتخابات ریاست‌جمهوری اسلامی ایران: در موارد ذیل با تأیید هیئت نظارت یا نماینده وی برگ‌های رأی باطل ولی جزء آرای مأخوذه محسوب و مراتب در صورت جلسه قید و آرای مذکور ضمیمه صورت‌جلسه خواهد شد:

۱. آرای غیر قابل خواندن.

۲. آرای که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد.

۲. ماده (۱۹) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی - در موارد ذیل با تأیید هیئت نظارت حوزه انتخابیه مربوطه، برگ‌های رأی باطل و مراتب در صورت‌جلسه قید و آرای مذکور ضمیمه صورت‌جلسه خواهد شد:

ب) در موارد ذیل برگ‌های رأی باطل و جزء آرای مأخوذه محسوب نمی‌گردد:

۱۲) آرای که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد.

اشاره دارد، اما این امر موجب ایجاد تبعیض و خلاف اصل برابری است. از این رو ماده پیشنهادی مغایر با اصل بیستم قانون اساسی می‌باشد: «همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند». از سوی دیگر بر اساس بند «ج» ماده (۱۰) قانون نظام وظیفه، کاندیدا شدن جهت انتخابات مجلس شورای اسلامی و سایر شوراها و انجمن‌های قانونی مستلزم ارائه مدرک دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت آنان از اداره وظیفه عمومی می‌باشد.

- در ادامه این ماده پیشنهاد شده است که یک بند به عنوان بند «ح» اضافه شود که بر اساس آن داشتن سلامت جسمانی در حد برخورداری از نعمت شنوایی و گویایی و سلامت روانی حسب مورد با گواهی پزشکی قانونی جزء شرایط انتخاب‌شوندگان باشد. درباره این اصلاح نیز باید گفت مردم نمایندگان شوراها را به‌عنوان وکیل خود برای انجام وظایف مصرح در قانون انتخاب می‌کنند و صلاحیت اینکه کدام نامزد توانایی انجام وظایف مربوطه را دارند به تشخیص مردم می‌باشد و نمی‌توان این حق مسلم مردم را محدود کرد و یا از بین برد. از طرف دیگر محروم کردن افراد مذکور از حق انتخاب شدن در مدیریت‌های اداری و سیاسی موجب می‌شود که در سیاستگذاری‌ها و تصمیمات مربوطه به دلیل عدم حضور آنها به مشکلات این قشر توجهی نشود. همچنین در طرح پیشنهادی مرجع تشخیص ارائه گواهی پزشکی قانونی حسب مورد برای «داشتن سلامت جسمانی در حد برخورداری از نعمت شنوایی و گویایی و سلامت روانی» مشخص نشده است. از سوی دیگر عبارت داشتن سلامت روانی ابهام دارد و تعریف مشخصی ندارد و می‌توان از آن برای از میدان خارج ساختن رقبا استفاده کرد.

- عبارت صدر ماده (۲۷) طرح پیشنهادی «معتمدان دعوت شده از سوی فرماندار و بخشدار و اعضای هیئت‌های اجرایی و نظارت از داوطلب شدن در حوزه انتخابیه مربوطه محرومند» در تبصره «۲» ماده (۳۲) و (۳۳) قانون فعلی وجود دارد. درباره پیشنهاد اصلاحی که معتمدان دعوت شده و اعضای هیئت‌های اجرایی و نظارت پس از شرکت در اولین جلسه نمی‌توانند داوطلب عضویت در حوزه انتخابیه مربوطه شوند باید گفت مشخص نیست محرومیت این افراد براساس چه دلایل و شواهدی پیشنهاد شده است. از سوی دیگر محرومیت افراد از داوطلب شدن به آن جهت صورت می‌گیرد که نتوانند تأثیری در انتخابات داشته باشند، اما افرادی که از سمت خود استعفا می‌دهند مشمول این علت نمی‌شوند. از طرف دیگر همه معتمدان دعوت شده به عضویت هیئت‌های اجرایی در نمی‌آید و همچنین دعوت از این معتمدان در اختیار خود آنها نیست.

- درباره قسمت اول ماده (۲۸) باید گفت گسترده کردن محدوده افرادی که برای نامزدی در انتخابات باید از سمت خود استعفا دهند چندان صحیح نمی‌باشد؛ زیرا این امر موجب می‌شود بدنه سیستم اداری کشور قبل از انتخابات با توجه به تعداد افراد فراوانی که در انتخابات شوراها شرکت می‌کنند از مدیران و کارشناسان خالی شود در صورتی که با تقویت نظارت نیازی به چنین اقدامی وجود ندارد. همچنین احتمالاً اعمال چنین سخت‌گیری‌هایی موجب خواهد شد تا افراد توانا و کارآمد از شرکت در انتخابات شوراها منصرف شوند. این در حالی است که بسیاری از این افراد تأثیر مستقیم در برگزاری انتخابات ندارند. در بند چهارم ماده (۱۰) سیاست‌های کلی انتخابات ابلاغی مقام معظم رهبری نیز بر «اتخاذ ترتیبات لازم برای به حداقل رساندن ممنوعیت حضور داوطلبان شاغل» تأکید شده است.

- درباره بند «۳» ماده فوق نیز باید گفت حذف عبارت «شاغلین در شهرداری و مؤسسات و شرکت‌های وابسته به آن و همچنین دهیاران و شاغلین در دهیاری از عضویت در شوراهای اسلامی» پیشنهاد معقول و منطقی می‌باشد؛ زیرا عبارت شاغلین در شهرداری، مؤسسات و شرکت‌های وابسته و دهیاری ناظر بر اشخاصی است که با این نهادها نوعی **رابطه کاری** دارند و بر اساس این شرط در صورت تمایل برای عضویت در شورای شهر و دهیاری باید از شغل خود استعفا بدهند که یک امر غیرمعقول می‌باشد. - براساس ماده (۸) طرح، مدت زمان رسیدگی به صلاحیت داوطلبان در ماده (۴۷) قانون شوراها از هفت روز به چهارده روز تغییر یافته است که با توجه به گستردگی و حجم بالای کار امری معقول و منطقی می‌باشد. اما دقیقاً مشخص نیست منظور نمایندگان محترم از عبارت ارائه نتیجه بررسی صلاحیت داوطلبان به صورت «کتبی و رسمی» چه می‌باشد و همچنین مشخص نیست تأکید بر ارسال پرونده کامل داوطلبان از هیئت‌های اجرایی به هیئت‌های نظارت بر مبنای چه ضرورتی می‌باشد و آیا ارسال پرونده کامل

داوطلبان به دلیل کثرت نامزدها امکان عملی دارد یا خیر.

ماده (۹) طرح پیشنهادی که به دنبال افزایش زمان برای ارائه نظر هیئت‌های نظارت بخش و شهرستان می‌باشد معقول به نظر می‌رسد، اما بهتر است قیدی که در ماده فعلی وجود دارد حفظ شود. یعنی بعد از چهارده روز عبارت «از تاریخ دریافت نتیجه رسیدگی صلاحیت داوطلبان» نیز آورده شود تا این ماده قانونی گرفتار تفاسیر متعدد نشود.

ماده (۱۱) طرح پیشنهادی آمده که تأیید صحت انتخابات شوراهای شهر با «هیئت‌های نظارت شهرستان» می‌باشد این در حالی است که نظارت بر انتخابات شوراهای شهر با هیئت نظارت شهرستان است و جمع بستن آن محل اشکال است.

ماده (۱۲) پیشنهادی آمده است که در انتخابات شوراهای شهر، توقف یا ابطال انتخابات در یک یا چند شعبه اخذ رأی به پیشنهاد هیئت نظارت استان و تأیید هیئت مرکزی نظارت خواهد بود، اما در قانون فعلی توقف یا ابطال زمانی توسط هیئت مرکزی صورت می‌گیرد که در سرنوشت انتخابات مؤثر باشد. با توجه به گستردگی حوزه‌های انتخابیه در انتخابات شوراهای و تعداد زیاد داوطلبان، رسیدگی هیئت نظارت مرکزی به تمامی موارد بسیار سخت می‌باشد. از این رو عدم تغییر این ماده پیشنهاد می‌شود.

ماده (۱۳) پیشنهادی عنوان کرده که ماده (۵۹) قانون به عنوان تبصره «۲» ماده (۶۱) منتقل شود. پیشنهاد می‌شود ماده فوق به عنوان یک تبصره ذیل ماده (۶۳) حفظ شود؛ زیرا ماده (۶۱) قانون شوراهای به چگونگی اعمال شیوه‌های نظارت هیئت مرکزی بر انتخابات اشاره دارد در حالی که ماده (۶۳ مکرر) وظایف هیئت‌های نظارت مرکزی را بیان می‌کند و به نوعی در ادامه ماده (۶۳) فعلی می‌باشد.

ماده (۱۴) پیشنهادی طرح همچنین به چگونگی تشکیل جلسات هیئت مرکزی نظارت می‌پردازد، اما عبارت هیئت‌های عالی نظارت شهرستان آورده شده که ابهام دارد. معرفی اعضای جدید هیئت‌های نظارت از طریق «مجاری قانونی» که در انتهای تبصره «۳» این ماده آمده ابهام قانونی دارد. از آنجا که اعضای هیئت‌های نظارت بر اساس قانون توسط مجلس شورای اسلامی انتخاب می‌شوند نحوه انتخاب اعضای جایگزین نیز باید توسط همین نهاد باشد. از این رو پیشنهاد می‌شود زمان انتخاب اعضای اصلی، اعضای علی‌البدل نیز انتخاب شوند.

ماده (۱۵) طرح پیشنهادی چهار تبصره را به ماده (۶۱) الحاق نموده است. در تبصره «۱» مقصود از عوامل نظارتی مشخص نیست. اگر مقصود از عوامل نظارتی؛ هیئت‌های نظارت استان، شهرستان و بخش است که در قانون فعلی وظایف آنها مشخص شده است. از سوی دیگر نمی‌توان وظیفه قانونگذاری را به هیئت مرکزی نظارت واگذار کرد. درباره تبصره «۲» نیز باید گفت که در حال حاضر این تبصره وجود دارد و نیازی به الحاق نیست و ماده (۱۳) این طرح به آن پرداخته بود. همچنین در ماده (۵۰) سازوکار رسیدگی به شکایات داوطلبانی که صلاحیت آنها در هیئت‌های اجرایی رد شده مشخص است که باید ظرف ۴ روز به هیئت نظارت شهرستان و هیئت نظارت استان اعتراض کنند. بر اساس تبصره «۳» ماده پیشنهادی نظر هیئت‌های مرکزی نظارت قطعی و لازم الاجراست. اما در تبصره «۴» پیشنهادی آمده است که داوطلبان رد صلاحیت شده ظرف مدت دو روز باید به هیئت مرکزی نظارت اعتراض کنند. عبارت حوزه‌های شهری نیز که در تبصره «۳» ماده پیشنهادی آمده است ابهام دارد.

نتیجه‌گیری

مواد اصلاحی جدیدی که نمایندگان محترم مجلس پیشنهاد داده اند به غیر از ماده اول، تماماً مربوط به فصل دوم است که به موضوع انتخابات می‌پردازد، ماده (۱۴) سیاست‌های کلی انتخابات ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری برای ثبات نسبی قوانین انتخابات در چارچوب سیاست‌های کلی و تغییر ندادن آن برای مدت معتدله، مگر به ضرورت و با تصویب تغییرات با رأی حداقل دوسوم نمایندگان مجلس شورای اسلامی تأکید دارد. همچنین از آنجا که انتخابات دوره پنجم شوراهای اسلامی شهر و روستا قرار است ۲۹ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۶ برگزار شود و با توجه به آنکه معمولاً ۶ ماه مانده به انتخابات، فرآیند برگزاری آن به طور جدی شروع می‌شود لذا تغییر این مواد ممکن است موجب ایجاد نوعی بی‌ثباتی و تزلزل در قانون را به وجود آورد. با نگاهی به پیشنهادها نیز مشخص می‌شود که به غیر از ماده (۱) ضرورتی برای اصلاح وجود ندارد و عدم تغییر خللی در روند اجرایی برگزاری انتخابات

به وجود نمی آورد. درباره مواد اصلاحی پیشنهادی نیز باید گفت:

- پیشنهاد می شود ماده (۳) قانون شوراها مطابق با اصل یکصد و نوزدهم قانون اساسی تغییر یابد «دوره شوراهای اسلامی شهر و روستا چهار سال است و حداکثر یک ماه پس از برگزاری انتخابات تشکیل می شود. شوراهای قبلی تا تشکیل شوراهای اسلامی شهر و روستای جدید به کار خود ادامه می دهند».

- پیشنهاد می شود برای ماده (۲) تکلیف مشابه تبصره «۷» ماده (۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی با تغییر نهاد تأییدکننده نظارت آورده شود. «وزارت کشور موظف است ظرف ۶ ماه از زمان تصویب این قانون نسبت به نوین سازی شیوه های اخذ رأی و شمارش آرا به منظور دقت، سلامت و نظارت بهتر در اخذ، شمارش و اعلام نتایج و همین طور استانداردسازی صندوق های اخذ رأی در حدود اعتبارات مصوب و پس از تأیید هیئت مرکزی نظارت اقدام نماید».

- درباره خرید و فروش آرا نیز پیشنهاد می شود که همانند قانون انتخابات ریاست جمهوری و مجلس فقط آرای که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد باطل شود.

- درباره ماده (۵) پیشنهادی، استثنا کردن طلاب و معلمان از داشتن کارت پایان خدمت یا معافیت موجب ایجاد تبعیض و خلاف اصل برابری است. در ادامه این ماده پیشنهادی نیز آمده است که یک بند به عنوان بند «ح» اضافه شود که داشتن سلامت جسمانی در حد برخوردار از نعمت شنوایی و گویایی و سلامت روانی حسب مورد با گواهی پزشکی قانونی باشد درباره این اصلاح باید گفت مردم نمایندگان شورا به عنوان وکیل خود برای انجام وظایف مصرح در قانون انتخاب می کنند و صلاحیت اینکه کدام نامزد توانایی انجام وظایف مربوطه را دارند به تشخیص مردم می باشد و نمی توان این حق را محدود کرد. از سوی دیگر محروم کردن این افراد موجب می شود در تصمیمات و سیاستگذاری به مسائل و مشکلات این قشر توجه نشود. همچنین عبارت «سلامت روانی» ابهام دارد و مرجع تشخیص اینکه چه نامزدهایی باید گواهی پزشک قانونی ارائه دهند مشخص نیست. از این رو پیشنهاد حذف این بند می شود.

- ماده (۸) طرح پیشنهادی دقیقاً مشخص نیست منظور نمایندگان محترم از عبارت ارائه نتیجه بررسی صلاحیت داوطلبان به صورت «کتبی و رسمی» چه می باشد و باید رفع ابهام شود.

- در ماده (۱۲) پیشنهادی آمده که در انتخابات شوراهای شهر، توقف یا ابطال انتخابات در یک یا چند شعبه اخذ رأی به پیشنهاد هیئت نظارت استان و تأیید هیئت مرکزی نظارت خواهد بود. اما با توجه به گستردگی انتخابات شوراها و تعداد زیاد داوطلبان رسیدگی هیئت نظارت مرکزی به تمامی موارد بسیار سخت می باشد و از این رو عدم تغییر این ماده پیشنهاد می شود.

- در ماده (۱۴) پیشنهادی از آنجا که اعضای هیئت های نظارت براساس قانون توسط مجلس شورای اسلامی مشخص می شوند نحوه انتخاب اعضای جایگزین نیز باید توسط همین نهاد تعیین گردند. از این رو پیشنهاد می شود زمان انتخاب اعضای اصلی، اعضای علی البدل نیز انتخاب شوند.

- ماده (۱۵) چهار تبصره را به ماده (۶۱) الحاق نموده است، اما باید گفت در تبصره «۱» مقصود از عوامل نظارتی مشخص نیست. از سوی دیگر نمی توان وظیفه قانونگذاری را به هیئت مرکزی نظارت واگذار کرد. همچنین سازوکار رسیدگی به شکایات داوطلبانی که صلاحیت آنها در هیئت های اجرایی رد شده در ماده (۵۰) مشخص شده است.

